

VESTI Z INDUSTRIJSKEGA POLJA

Delavska predloga v Manitobli porazena. — Kanadske delavstvo proti vojaškemu vezbanju. — Povzicanje medsebojnega nasekoma. — Pridobitve svilnih delavcev in drugo.

Winnipeg, Man. — Delavcem se ni posrečilo amandirati predloge, ki določa en dan počitka v tednu za delavce, tako, da bi bil zakon veljaven tudi za brzojavne uslužbence in izvoške.

Lethbridge, Alta. — Tukajšnji lokalni delavski svet je sprejel resolucijo, v kateri izreka, da se popolnoma strinja s tukajšnjim lokalnim svetom, ker je odpravil vojaško vezbanje v šolah. Resolucija je bila sprejeta soglasno.

St. Louis, Mo. — Organizacija železnih brzojavnih uslužbenec ima v svoji blagajni \$2,339,542. Od tega premoženja pripada \$1,189,708 v sklad s parlamenta za medsebojno vzajemno podporo.

Berkeley, Cal. — Edward Anderson, ustanovitelj Mornarske unije na pacifični obali in večletni blaginjak unije, je umrl v starosti sedemdeset let. Mornarska unija je bila ustanovljena leta 1884. V delavskem gibanju je bil aktiven petdeset let.

Quincy, Mass. — Nova pogodba prizna granitnim kamnosekom pet dni dela skozi celo leto. Delavne ure v tednu so štiri. Pogodba je veljavna za New York, Buffalo in Bridgeport, Conn. Minimalna mezda v štiriinajst različnih mestih je sedevd razlika. Najnižja je devet dolarjev na dan, dvajset do trinaest dolarjev pa v New Yorku.

Paterson, N. J. — Pridobitve svilnih delavcev v zadnji stavki so: Osemurni delavnik, priznanje organizacije in povzicanje medsebojnega nasekoma za delo od kosa. Zdaj se vrši kampanja za organiziranje pomožnih svilnih delavcev.

Drhal ubila muslimanskega pesnika v Rusiji.

Moskva, 24. jun. — Hakim Zade, ljubljani mislimanski pesnik v Turkestanu, ki se je pred leti javno opovedal Mohamedu in postal ateist, je bil te dni linčan od drhali svojih lastnih rojakov. Zade je razširjal komunistične in ateistične ideje v Sahimardanu, ko ga je napadla množica fanatikov pod vodstvom muslimanskih duhovnov. Drhal ga je privezala za roke in noge k štirim volom, katere so potem napadli na štiri strani in pesnik je bil raztrgan. Sovjetske oblasti so prijelo sto udeležencev in polovica teh bo najbrž obsojena na smrt.

58 elementov odkritih v solincu.

Berkeley, Cal. — Charles E. St. John s Mt. Wilson observatorija je zadnjo soboto poročal na zborovanju znanstvenikov, da so doslej odkrili v solincu 58 elementov, ki se nahajajo tudi na zemlji. Vsi elementi solca so v atomičnem stanju. Najnovejši odkriti elementi so ogljik, dušik, kisik in žveplo.

Senator King se boji socializma.

Washington, D. C. — Senator King iz Utaha je te dni izjavil, da mora justični tajnik brezobzirno izvajati protistrustne zakone napram združevanju bank in industrijskih korporacij. Združeno vodi v monopolu in monopolu vodi v socializmu, je dejal King.

Dva ubita na križišču.

Vincennes, Ind., 24. jun. — Jessie P. Hollis in njegova žena sta bila večeraj ubita, ko je vlak Rock Island železnice na bližnjem križišču treščil v njun avtomobil.

Konvencija Hrvatske Bratske Zajednice

Dolga vrsta resolucij in razne druge afe, ki so povzročile burne prizore v dvorani.

St. Louis, Mo. — (Izvirno poročilo Prosveti.) — Dvajseta seja v petek 21. junija predpoldne. Na tej seji je bil sprejet še en dodatek k pravilom, ki se glasi, da se lahko sprejme v Zajednico prosilec neslovenske narodnosti, če je njegova žena Slovanka, ali prosilka, katere mož je Sloven. Predlog del. Vuka, da se pravi, v vsemu popravki in dodatki sprejmejo, je bil sprejet.

Na dnevni red pridejo resolucije. Hinič in Blažeković od resolucijskega odbora poročata, da je odbor pregledal 30 resolucij in jih priporoča osem v sprejetje.

Resolucija, ki določa, da se poročila gl. izvršnega odbora (predsednik, tajnik, pomožni tajnik in blaginjak) za prihodnjo konvencijo tiskajo v obliki brošure 30 dni pred konvencijo, je bila soglasno sprejeta.

Resolucija za izdelanje pravil za bodočo konvencijo po posebnem odboru sedmih članov je propadla. Ostanke pri starem, da izvršni odbor sestavi pravila, toda vse spremembe in dodatki se imajo objaviti v glasilu šest mesecev pred konvencijo.

Resolucija glede vzdrževanja Dečjega doma sprejeta soglasno.

Resolucija za združenje vseh jugoslovanskih podpornih organizacij v Ameriki sprejeta soglasno. Gl. izvršnemu odboru HBZ je naloženo, da stopi v ta namen v razgovore z gl. odborom SNPJ, katere je že naredila tak zaključek.

Resolucija, da konvencija izbere posebnega urednika za Mladinski list in da "Zajedničar" prikaže po dve strani angleškega čtiva za člane tu rojene generacije — odbor citira, kako ima SNPJ že 46 angleško poslušajočih društev, ki imajo svoj angleški oddelk v Prosveti — je bila, izvzemaj, da se ne izvli poseben urednik, sprejeta soglasno.

Resolucija za indorsiranje delavskih unij, sprejeta soglasno.

Resolucija, ki obsoja režim diktature v Jugoslaviji, sprejeta soglasno. Odbor za pritožbe — Glavnovih, Maslač itd. — čita razne obožbe in poretete. Veliko debataranja je dal protest društva 602, Verona, Pa., ki obtožuje gl. odbor, da je kršil 184. točko pravil, ko je nastavl vrhovnega zdravnik. Prvi se zagovarja gl. predsednik Gazdlič, ki pravi, da ob času smrti vrhovnega zdravnika dr. Grahka ni bilo nobenega kandidata, hrvatakega in slovenskega, ki bi bil imel pet let prakse kot so zahtevala pravila. Bila sta dva kandidata: dr. Arch, Slovenec, in dr. Božić, Hrvat; oba sta imela nekaj čez dve leti prakse. Dali so prednost Hrvat, dr. Božiću, in priznajo, da so kršili določeno točko.

Odbornik Lisac govori v prid dr. Archu rekoč, da ni bilo prav, ker ga niso nastavili, kajti dr. Arch je že bil nekaj časa pooblaščen kot vrhovni zdravnik. Sledila je burna debata in končno je bilo sprejeto s 118 proti 77 glasovom, da se obtožba zavrne in gl. odbor opusti.

S tem je bila 20. seja zaključena. — Jacob Stančić, poročevalec.

Izgrubljeni prekomorski letaki.

Madrid, 24. jun. — O letalu "Numancija", v katerem so major Franco in trije drugi Španci hoteli poleteti v Ameriko; ni še vedno nobenega sledu. Ne potrjena vest se glasi, da so mornarji neke ladje videli ostanke letala kakih sto milj od Azorskih otokov. Vse kaže, da so štirje letaki padli v morje in utonili.

ALI BODO UNIJE POMAGALE PRI RAZOROŽENJU?

Bivši predsednik Mednarodnega društva strojnikov upa, da delavstvo stori svoje, kajti čas je zrel za to.

Washington, D. C. — William H. Johnston, bivši predsednik Mednarodnega društva strojnikov in predsednik Komiteja za napredno politično akcijo, je raztočil svoj načrt, kako ameriško delavstvo lahko pomaga MacDonaldu, delavskemu ministrskemu predsedniku v Veliki Britaniji izvesti njegov program za svetovno razorožitev.

Johnston pravi, da je po njegovi sodbi čas zrel, da ameriško delavstvo pomaga znižati veliko in težko butaro oboroževanja na morju in na suhem, ki teži ljudstva. Naš prvi korak mora biti ta: Vzбудiti sentiment, da se odpravi privatni dobiček iz vojnega pripravljanja.

Ameriška delavska federacija se je zaobljubila, da nasprotuje vojni in provokacijam za vojno. Mednarodno društvo strojnikov se je že leta 1922 zelo prizadevalo, da se izdelovanje vseh obrambnih in oroževalnih sredstev podeli izključno vladnim delavnicam. Johnston je pokazal poročevalcu Federaliziranega tiska tudi kopijo izjave, ki jo je podal leta 1922.

Takrat je organizacija strojnikov najela zmogljive inženirje, da pregledajo arzenale in mornariške ladjedelnice in potrebe raznih departementov, da se lahko kongresu dokaže, da lahko ta vladna podjetja izdelajo vse potrebe za vladno in obenem še prihranijo denar.

Ali takrat je bil Harding v Beli hiši in Hardingova kongresna večina je ignorirala ta program. Železniški delavski odbor je prisilil strojnikove in druge železniške delavce v delavnicah do stavke. Unije so precej oslabele v bodočem boju. Prizadevanje strojnikov, da iz mečev kujejo plugova rezila, je bilo odrinjeno na dolgo klop.

Johnston je leta 1921 obiskal Evropo. Bil je v Bernu in obiskal Mednarodno centralo kovinskih delavcev, s katero je tudi združena njegova unija. Govoril je o svojem načrtu za razorožitev in skušal privesti v akcijo mednarodno združeno delavstvo. Mednarodna organizacija kovinskih delavcev je leta 1922 razpravljala o raznih načrtih za razorožitev. Toda čustvovanje proti Nemčiji je bilo še tako silno, da je bilo nemogoče podvzeti definitivne akcije. Ali zdaj je položaj popolnoma drugačen, meni Johnston, odkar je britska delavska stranka poskrbela, da je prevzela vodstvo za Francijo, Belgijo, Britanijo, Italijo in druge dežele. Johnston ima upanje, da tudi Ameriška delavska federacija prične delati v tej smeri, da se delavstvo vsega sveta osvobodi jarma militarizma.

Protiameriške demonstracije v Parizu.

Pariz, 24. jun. — Od poldrugega milijona vojnih pohabljenecv v Franciji se je večera odzvalo 2000 pozivu nacionalistov, naj demonstrirajo proti Youngovemu reparacijskemu načrtu in odplačevanju vojnih dolgov Ameriki. Med demonstracijami, pri katerih so nacionalisti vlačili uboge slepce in hromce po ulicah, je bilo nekaj oseb aretiranih vsled razgajanja.

Avli ubijajo.

Chicago. — Zadnje nedelje je bilo spet šest oseb ubitih pri avtnih nezgodah na cestah. Skupaj v tem letu 376 v čikaškem okraju.

Angleški parlament se odpre brez ceremonij

Kralj je bolan, zato ne bo parade. Agitacija za povzicanje plače premijerju.

London, 24. jun. — Novi parlament se jutri odpre brez ceremonij, ki so na Angleškem v navadi ob takih prilikah. Kralj je spet obolel, zato ne bo običajne parade od kraljevske do zbornične palače. Kraljevo poslanico, ki vsebuje program nove vlade, bo prečital lord Sanket, novi lord kancelar.

Kakor poročajo londonski listi, se bo nova zbornica bavila tudi s plačo ministrskega predsednika MacDonalda, dasi to ni na programu delavske stranke. Nasprotna stranka argumentirajo, da je MacDonald premalo plačan za svoj visoki urad, ki zahteva toliko stroškov. Premijerjeva plača je bila doslej \$25,000 na leto in premijer mora sam plačevati vse stroške potovanja in drugih stvari. Premijer, ki ima osebne dohodek, lahko zmaguje, toda MacDonald nima svojih dohodkov. Tako je reven, da nima niti svojega avtomobila in navadno se vozi po ulični železnici ali si najame taksi. Da ne bo to "aramote", da bi se ministrski predsednik Velike Britanije vozi kot navaden delavec, mu bodo zvišali plačo.

Unijske glasilo pobija Greenov militarizem

Govor, ki ga je predsednik Ameriške delavske federacije održaval v West Pointu, predmet kritike.

St. Paul, Minn. — Uradno glasilo Državne delavske federacije, "The Minnesota Union Advocate", je v uredniškem članku ostro kritiziralo govor, ki ga je William Green, predsednik Ameriške delavske federacije pred par tedni održaval v West Pointu, znani ameriški vojni akademiji. Greenov govor je zelo ugajal militaristom in so ga odobravali.

Urednik unijskega glasila pobija Greenovo stališče z ozirom na militarizem in pravi, da bi bil moral predsednik delavske organizacije nastopiti proti militaristični maniji superatrijotizmu, ne pa jim dajati potuho. Svetovna vojna je dokaz, da militarizem ne koristi delavcem. Delavstvo je doprineslo največ žrtve, a dobiček so spravili vojni profitarji. Ameriška delavska federacija in njeni predstavniki bi morali biti najglasnejši oponenti militarizma, iz Greenovega govora pa je lahko sklepati, da ja zavzel nasprotno stališče in vstopil v vrsto najbolj kričečih militaristov, je mnenje urednika.

Poteza inženirke unije za obrambo svojih članov.

New York, N. Y. — Predsednik unije mestnih inženirskih uslužbenecv je izjavil, da se unija poslužuje sodišča za obrambo svojih izprtih članov in odstranitev Delanoyja, načelnika transportnega odseka.

Člani unije so bili izprti, ker so vztrajali pri zahtevi, da se jim izplača \$3,120 letne plače, ki jo je priznal občinski odsek za ocenitev. Izpor je bil proglašen po kroženju petelije, ki je apelirala na župana, da odstrani Delanoyja, predsednika transportnega odseka.

Klerikalne manifestacije v Mehiki.

Mexico City, 24. jun. — Klerikalci so večeraj organizirali velikanse religiozne manifestacije po vseh cerkvah v Mehiki v proslavo miru v vlado, ko bodo cerkve spet odprte običajnim ceremonijam. Duhovščina je ostala v zatijaju, toda lajske organizacije so napolnile svečnice, ki so jih povsod okinčali.

NOVA KAMPANJA PRIŠLA V NOVI SEZONI

Stavkama v Philadelphiji je sledila stavka v Bostonu.

New York, N. Y. — Stavkama, ki ju je proglasila organizacija krojaških delavcev Amalgamated Clothing Workers v Philadelphiji, je sledila stavka krojaških delavcev v Bostonu. Po izjavi Sidney Hillmana, predsednika te organizacije, tvorijo te stavke pričetek nove kampanje za pridobivanje članov za organizacijo.

V Philadelphiji so krojaški delavci zastavkali pri trvdkah Navytone in Maimon & Son. Pri prvi trvdki dela okoli 200 delavcev, pri drugi pa od 40 do 50. Zahteve stavkarjev so enake zahtevam stavkarjev pri trvdki Kondanzian v Bostonu. Delavci zahtevajo povzicanje medsebojnega priznanja organizacije. Pri vseh treh delavnicah stoji plaket in pazi, da ne prihajajo stavkokaži. Bostonaka policija je aretirala sedem stavkarjev. V Philadelphiji pa dosad še ni bil nihče aretiran.

Hillman, predsednik organizacije, je razkril poročevalcem Federaliziranega tiska, da organizacija pričakuje še več stavk v raznih mestih. Predsednik je menil, da je zadnja kampanja za organiziranje delavcev v krojaški industriji prinesla uspeha. Organizirani so bili delavci v delavnicah v Los Angelesu, San Franciscu, Hamiltonu, Ont., in Duluthu.

Letošnja ofenziva se bo osredotočevala na delavnice v Philadelphiji, Bostonu, St. Louisu in Clevelandu. Danes organizacija krojaških delavcev kontrolira večino delavnic in tovarnen, v katerih se izdeluje moška oblačila.

Leta 1919 je bila ta organizacija najmočnejša v svojem razvoju. Nato je izgubila v dobi reakcije. Ali danes je samo še deset odstotkov zadaj za kontrolo delavnic v krojaški industriji z letom 1919. Od leta 1920 ni izgubila organizacija kontrolo nad eno samo delavnico.

Stavka v Adlerjevi tovarni v Milwaukee je zdaj stara 14 mesecev. Ta stavka še vedno traja. Okoli tri stovstavkarjev, ali polovica stavkarjev, ki so zastavkali prvi dan, je ustanovila svojo lastno združeno tovarno v sporazumu s tvrdko Hart, Shaffner in Marx, okoli petdeset stavkarjev, ki še nimajo dela, opravlja službo piketov, ostali so pa dobili delo v drugih delavnicah. Dozdaj ni bil napravljen poizkus za obratovanje Adlerjeve tovarne.

Unijski uradniki obtoženi umorov.

Charlotte, N. C. — Trinajst delavskih voditeljev in unijskih organizatorjev je bilo te dni obtoženo umora dveh kompanijskih stražnikov pri napadu na šotorske stavkarje v Loryaju. Med temi sta tudi dve ženski. Obravnava proti obtožencem je določena na 22. julija.

Nova kopalna oblika cenzuriranja.

Chicago. — Moda v čikaških kopališčih za letošnjo sezono bo nekoliko modificirana. Bluza za ženske, ki je na hrbtu razklana do pasu, je tabu. Policijska določba se glasi, da ženske ne smejo kazati gola hrbta nižje od pazduhe, dovoljeno pa je to za otroke. Nova odredba tudi določa, da avtomobili na obrežju kopališč ne smejo biti zastrti.

Letalska nesreča.

Cleveland, O., 24. jun. — William Lowry se je večeraj ubil, ko je padel z višine tisoč čevljev na zemljo v bližini mesteca Parma.

Takozvana amnestija na Romunskem

Bujor ostane v ječi!

Curih, Švica. (I. I.) — Ob času desetletnice združenja Rumunske je rumunska vlada izdala dekret o amnestiji za politične kaznjence, ki ga je rumunsko ljudstvo zahtevalo od vseh strani. Po tem dekretu bi veliko komunistov in socialistov zopet bilo prostih. Ampak ta dekret ni prinesel svobode tisočim in tisočim, ki zdičujejo v rumunskih ječah. Resnica, da Bujor še trpi v ječi Doftane in obsodbe proti Dobrogeanu in Stefanoffu še niso bile revidirane, pokazuje, koliko je ta dekret za proglajenje amnestije vreden. Socialist Bujor je bil obsojen na težko delo do smrti. Amnestija je sprejela kazni v dvajsetletno ječo. Pretrpeti bo moral še nadaljnjih enajst let v rumunski ječi. Boris Stefanoff in A. Dobrogeanu sta bila obsojena vsak na osem let težke ječe. Amnestijski dekret jima je kazni znižal samo za dve leti.

Iz tega sledi, da mora rumunsko ljudstvo še nadaljevati boj za amnestijo političnih kaznjencev. Gospodujoči razred je obdržal v temnih obeh, ki so bili najbolj delavni za ljudsko dobro in katerih se je gospodujoči razred bal in zaradi tega jih tudi črtil in preganjal. Koncem meseca maja t. l. je socialistični poslanec dr. Pistiner održal govor, v katerem je naglašal, da se bodo socialni demokrate nadalje bojevali za pravo pomiloščenja vseh žrtv zatiranja in izkoriščanja.

Mussolini in papež se nadajo drežato

"Sveti oče" je odgodil triumfalni ishod iz Vatikana.

Rim, 24. jun. — Papež slovesni ishod iz Vatikana, ki je bil napovedan za danes, je bil spet umaknjen in odgojen za "enkrat pozneje". Obenem se je razširila govorica, da papež ostane "sapr" v svoji državi toliko časa, dokler Mussolini ne spremeni svojega stališča glede lateranske pogodbe.

Zadnji teden sta izšla oba Mussolinijeva govora v zbornici ob času ratifikacije pakta s cerkvijo v posebni brošuri. Papež smatra to za nov sunek pa je hitro naročil svojemu tajniku, naj ponatane v brošuri tudi njegova dva odgovora.

Krvava fudbalska igra na Poljskem.

Varšava, 24. jun. — Dvajsedemdeset oseb je bilo ranjenih in večje število aretiranih pri izgreduh, ki so večeraj izbruhnili med fudbalom na igrališču v Lodzu. Kosali so se šidje in turisti, gledalci so pa povzročili splošen pretep. Šele poklicane policijske rezerve so mogle narediti mir.

Einsteinova protivojna izjava zaplenjena v Pragi.

Praga, 24. jun. — Tukajšnji nemški list "Die Wahrheit" je bil pred par dnevi zaplenjen, ko je prinesel članek profesorja Alberta Einsteina, znanega nemškega učenjaka, ki piše, da v slučajju vojne bi on odločno odrekal vsako vojaško službo, direktno ali indirektno, in bi tudi nagovarjal svoje prijatelje, da store isto ne glede na to, kdo začne vojno.

MacDonald povabljen na delavski banket v Washington.

Washington, D. C. — William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, je brzojavno povabil predsednika angleške delavske vlade MacDonalda na banket, ki mu ga priredi federacija v Washingtonu, kadar pride na konferenco s Hooverjem.

SREDNJEVEŠKE INKVIZITORSKE METODE V LITVI

Eksekucija dijaka Woisllisa. Nadaljevanje preganjanja. Proslava republike poltlačna.

Curih, Švica. (P. P.) — Komisija, ki preiskuje ravnanje s političnim kaznjenci v raznih deželah, je prejela iz Litve poročilo, ki jasno govori, da se tam gode "lepe" reči pod diktaturo Valdemarasa.

Dijak Woisllis, ki je napravil napad na življenje Valdemarasa in je bil za to ustreljen, se je vesa čas obnašal kot mož. Ko je bil Woisllis v ječi, so bili na pravilnih poizkusu, da se iz njega izveče izpoved o njegovih tovariših. V časnih je nalašč kročila vest, da sta bila njegova tovariša dijaka Gudelis in Bulato aretirana in da sta napravila ta dolgo izpoved, v kateri sta priznala vse, kar so in niso dolžili. V resnici pa iz ust dijaka Woisllisa ni prišla ena beseda, ki bi očrnila njegove tovariše. Ko niso mogli nič iz njega izaliti, so ga mučili po nečloveško. Toda Woisllis je ostal molčeč. Ko so mu čitali smrtno obsodbo, je bil miren. Odklonil je podpisati prošnjo za pomiloščenje. Ko so ga ustrelili, je zavezno potegnili raz svojih oči in mirno gledal vojakom v obraz, ko so imeli namernje puške in so ga ustrelili.

Po eksekuciji dijaka Woisllisa, ki je izvršil napad na diktatorja Valdemarasa, so se preganjanja nadaljevala. Na univerzi v Kovnu je bilo aretiranih štiriinajst dijakov, med njimi vsi dijakinji. Ti so bili na sumu, da so bili večkrat v Woisllisovi družbi. Namen je ta, da se ti dijaki postavijo pred vojno sodišče, kajti nazadnjaška sver še žela po krvi in maščevalnosti.

Tako ravnanje je obudilo občno pozornost v deželi. Memorandum, ki je bil izročen Valdemarasu, so podpisali voditelji vseh političnih strank, med njimi tudi krščanski demokratje. To pojasnjuje določno, da proti tem obtoženim dijakom ni najmanjše sumnje, da so zakrivil nekež, kar je po zakonih na Litvi kaznjivo.

Usoda teh mladih dijakov obuja pozornost tudi med tujimi ljudstvi. Vseeno se pričakuje slabo in nič dobrega. Valdemaras bo najbrž ostal trd in zakrjen in bo doprinesel ponoven dokaz, da je Litva danes rabeljaka država.

Litvinski ministrski svet je potlašel proslavo dneva, na katerem se je litvinska narodna zbornica prvokrat sešla k zasedanju. Ministrski svet je vedel zakaj. Dan demokracije po "puču" reakcije je bil zbrisan kot narodni praznik.

Jubilejna proslava litvinskega tiska se je porabila kot demonstracija proti diktaturi in za manifestacijo demokracije. Mnogi govorniki so naglašali, da je svoboda tiska pravična in nujna zahteva, kajti zanjo in proti carizmu so se bojevali vsi sloji, zato ne more biti privilegij posameznikov.

Boj železniških signalnikov za višjo mezdo.

Chicago. — Predsednik D. W. Helt od Bratovščine železniških signalnikov je odpotoval v Washington, kjer bo predložil zvezni industrijski komisiji v izravnavo spor, ki je nastal med člani Bratovščine in Southern Railway Co. Spor se je izcimil iz meznega pogajanja, ko je železniška družba odklonila zahteve za zvišanje mezde. Kanadska narodna železnica je pristala na zahteve signalnikov in je zvišala mezdo za 6%. Isto je storila Panamska železnica, ki je zvišala mezdo signalnikom za \$7 na mesec.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta; Chicago in Cilezo \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta, in za inozemstvo \$9.00.

Naslov se vna, kar ima stik s kletom:

"PROSVETA"

8657-29 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju, n. pr. (May 31-1929) poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

STARA POVEST JE VEDNO NOVA V NEW YORKU.

Leto za leto čitamo o stvarkah, ki izbruhnejo v New Yorku in pri katerih nastopi policija kot varuh gospodarjev. Vsak razumen človek bi pričakoval, da morajo taki dogodki zdramiti delavstvo, mu odpreti oči, da se posluži volilnega lista in prične s njo tam, kjer delavstvu vse obljube pred volitvami, po volitvah pa pozabijo na svoje obljube, kakor da bi jih nikdar ne storili.

Živezni delavci so proglasili stavko v newyorških kafeterijah. Zastavkali so proti 12-urnem delavniku in za priznanje delavske organizacije. New York se nahaja v Ameriki in ne na Kitajskem ali Japonskem. Ustava Združenih držav in države New York prizna delavcem pravico do organizacije, svobode tiaka in govora. Kadar delavci zastavljajo, spoznajo, da se morajo tudi v Ameriki šele zato bojevati, kar jim ustava prizna kot zajamčeno pravico.

Stavka traja deset tednov in v teku deset tednov je bilo aretiranih 1,600 delavcev. Zakaj? Ali so delavci mar tatovi, ubijalci, roparji, morilci ali vagabondi? O, ne! Ampak delavci neizprosno zahtevajo svojo pravico, ki jim jo garantira ustava. Za to pa policija veliko bolj brutalno nastopa napram njim, kot proti navadnim hudodelcem ali vagabondom, ki navsezadnje niso tudi nič drugega kot produkt sedanje kapitalistične človeške družbe.

Izdana je bila sodnijska prepoved od sodnikov, ki jih izvolijo delavci. Ta sodnijska prepoved je izredno ostra. Ona prepoveduje delavcem tako piketiranje, ki bi vodilo do uspeha. Sodnijska prepoved je bila izdana, da varuje lastnino podjetnikov. Dobro! Ustava nikjer ne govori, da je izredna naloga merodajnih funkcionarjev varovati samo lastnino lastujočega razreda. Stavkujoči delavci posedujejo tudi lastnino in po ustavi je njih lastnina deležna tistega varstva, kot lastnina lastujočega razreda. Za delavca najbolj važna lastnina je njegova delavna moč. Delavec je to lastnino podedoval po svojih prednikih in je torej po razlagi pisarjev in pisarjev nedotakljiva. Delavec je edini gospodar čez to lastnino in ima pravico jo prodati po tisti ceni onemu, ki jo kupi po najvišji ceni. Kapitalisti se združujejo v korporacije, da prodajo to, kar smatrajo za svoje po najvišji ceni. Delavci se združujejo v svojih organizacijah, da prodajo svojo delavno moč po pogodbi, ki je zanje sprejemljiva. Iz tega sledi, da se danes meri z dvojno mero.

In čigava je ta krivda? Ali ni to krivda delavcev? Ali ne zadene njih samih precejšnji del krivde? Skoraj ob vsaki stavki se odigrava tisti dogodek v New Yorku, kot zdaj ob času stavke živeznih delavcev? Iz tega sledi, da vsak delavec ve, ako njegov razum ne dremuje, kako se bodo razvijali dogodki, ko prične stavka. In če delavci razmišljajo o tem, bodo našli tudi vzroke zakaj se ti dogodki ponavljajo, da je stara pesem vedno nova. Ako bodo še malo dalj razmišljali, bodo zaključili, da sami izvolijo mestno upravo, da ta nastavlja policijo, da sami izvolijo sodnike in da ti izdajajo sodnijske prepovedi. Iz tega sledi, ako izvolijo tako mestno upravo in take sodnike, ki poznajo samo eno mero za lastujoči razred in delavce, da se ti dogodki ne bodo več ponavljali. Uprava bo naročila policiji, da delavci ravna ob času stavke tako, kot z drugimi državljani, ki lastujejo milijone, sodniki bodo rekli, da je treba čuvati lastnino obeh razredov: lastujočega in delavskega.

Ampak to se ne zgodi kar čez noč. Delavci se morajo organizirati kot razred politično. Danes imamo tu socialistično stranko z jasnimi in določenimi programi, na Angleškem pa delavsko, v drugih deželah pa zopet pod drugimi imeni. Te stranke se bojujejo za osvoboditev delavskega razreda iz mezdne sužnosti. To povedo njih programi. Na Angleškem je delavska stranka pred nekaj tedni izvojevala veliko zmago. Skoraj je izvojevala polovico mandatov poslaniške zbornice. Delavci v New Yorku bi se lahko učili pri delavcih na Angleškem, kako se je treba bojevati, da njih gospodarji postanejo mehki kot vosek, ako se nečeno učiti pri drugih delavcih, avstrijskih, nemških, francoskih ali drugih, pa tudi gospodarji v New Yorku postanejo zelo mehki ne samo pred volitvami, ampak tudi po končanih volitvah.

Ako bi se delavci ravnali po takih nasvetih, bi bila stavka živeznih delavcev v New Yorku končana že po par dnevih in bi se ne vlekla skozi deset tednov in ravnotako bi ne bilo aretiranih 1,500 delavcev, tri sto šestdeset pa obsojenih na 3,000 dni zapora.

POROČILA GLAVNIH ODBORNIKOV

(Nadaljevanje.)

The Supreme Board should be instructed by resolution that at its first annual meeting it should organize itself into sub-committees with each sub-committee devoting its attention to some specific interests or duties and submitting a report on their activities at each Supreme Board meeting. For Example—the Supreme Board can have standing committees on Social Legislation, interesting themselves in legislation affecting the interests of Slovenes, fraternalists, workmen and the farmer in the United States Congress and in the various states of the Union. It could have a committee on Printery, interesting itself in the management of the SNPJ Printery and new methods and labor saving devices in this industry. Another Committee on Education which would study better plans to spread the gospel of our fraternity and how to increase the intellectual standards of our members. It could secure lists of good speakers which could be billed at the various lodge doings, gather dramas and plays which can be presented by our subordinate lodges on their stages. A Membership Committee could study the question of securing the most members at minimum costs. A Unity Committee to study the plans of merger. Budgetary Control Committee which would study the methods of accounting, reports and the best scheme of controlling the expenses by means of a budget, and so forth. The Supreme Board at its first annual meeting should study the problem of standing sub-committees and then elect the best qualified persons onto such committees.

The Supreme Board should be instructed by resolution that in times of public emergencies when important legislation which effects the interests of the public, the workman, the farmer, or the members of the S.N.P.J. that it passes resolutions expressing the sentiment and views of our board in such matters and mail them to the proper legislative Committee in Congress or in the State governments.

A system of budgetary control should be instituted in our Society so that the income and expenditures can be anticipated and a better check had on our Departmental heads and Supreme Officers for their efficiency. The budgets should be made up for a period of six months in advance in conjunction with the Supreme Secretary and the departmental heads.

The Supreme By-law Committee should be enlarged to consist of five members of whom one is the Supreme President and one the editor and three members to represent the rank and file with power to employ their own attorney. All initiatives or amendments to by-laws before they are presented to the Supreme Board for consideration should be first presented to the Supreme By-law Committee for their judgment, consideration and opinion. In the official organ the opinions of the Supreme By-law Committee as well as that of the Supreme Board should be published thus the membership would be given expert information from both bodies, and one would be a check upon the other.

Our reports for publication should be revised so that they will use up less space than now in our official organs. Directory of lodges can be published in booklet form, each subordinate lodge official should receive one copy free, others can be sold at ten cents to the members and officers desiring same. The Sick Benefit reports should be published quarterly or semi-annually instead of monthly. This would render a better check on our sick members as the amounts would be in one lump sum and if a person is a repeater for large sums of sick benefits he would be more readily detected as the figures would be more noticeable. An investigation in suspicious case can then be ordered thus tightening the loop holes for the simulator.

The headquarters of the S.N.P.J. are not modern and inadequate. It would be a wise policy for this Convention to authorize the sale of our Headquarters at a fair and reasonable price, and to authorize the construction of new headquarters after the disposition of our present ones which would be modern and adequate to house the facilities of this fraternal organization. I recommend that the building of future headquarters (if so recommended by this Convention) shall be done under the supervision of a membership committee selected from building tradesmen, engineers and professional men who are members of our Society and that they shall further be directed to receive suggestions as to type of headquarters and facilities from the rank and file.

This Convention should not broaden the powers of our Supreme Officers. They already have too much power. They do not treat all members alike. They exercise their powers only against such individuals whom they wish to persecute personally. This Convention should rather curtail the powers of our Supreme Officers by making a distinction in our by-laws between a Supreme President and an Executive Supreme President; and between a Supreme Secretary and an Executive Supreme Secretary. The Supreme President and the Supreme Secretary should preside only at Supreme Board meetings and should not be full time employees; while the Executive Supreme President and the Executive Supreme Secretary should be full time employees directing the work of this Society only that they shall not preside, read official communications or take minutes at the Supreme Board meetings.

I wish to emphasize the fact to the delegates of this Convention that longevity in office and not relationship on the Supreme Board is the harmful and dangerous element to our organization. Our Society has always had trouble with persons who have been in office too long while no corruption can be pointed to any situation of the past where two members of the same family were on the Supreme Board. If the delegates of this Convention believe that restrictions along this line are necessary, it should make restrictions in the field which experience has proved to be harmful and dangerous and that is longevity in office, on the same job by the same person. However, my personal views are that no restrictions along these fields should be made in our by-laws as our delegates are competent judges to pick fairly capable leaders. In a long run of events a mispick here and there is not as harmful as the complete barring of competent and capable leaders by by-laws motivated by prejudice and personal hatred.

With reference to sick benefits, the policy of our Society should be optional sick benefits. Let any and every applicant state whether he wishes or not to carry such insurance. Compulsory sick benefit insurance should be discontinued as it is a relic of dictatorship and of imposition.

The sick benefit funds should be segregated. Let each class carry the burden of its own insurance, either by setting a monthly rate sufficient to pay all the obligations of its class, or let the class or group alone make up the deficits by special assessments if its monthly rate is too low.

(Dolje na 3. strani.)

GLASOVI IZ NASELDIN

Izlet "Zvona".

Chicago. — Društvo "Zvon" št. 70 JSKJ priredi dne 4. julija veliki piknik na Kegljjevih prostorih v Willow Springsu, Ill. Člane in članice tega društva se opozarja, da ne pozabijo na ta dan, ko bodo imeli lepo priliko, da se snidejo s svojimi prijatelji, ter da se zopet enkrat lepo zabavajo zunaj v lepem vrtu. Naše gospodinjice so nas zagotovile, da nas bodo preskrbele z raznimi dobrinami, poleg tega pa bo nekaj tudi za žejno gasiti. Postrežba bo prvovrstna in v godba bo tudi pošiljala v zrak krasne melodije, da se bodo plesaljštni lahko zavrteli.

Večina naših rojakov ve, kje je Kegljjev grove, vendar pa, da kdo ne pozabi, naj služi ta-le kazipot našim posebnikom: Vzemite 22nd street karo do Kedzie avenije, Kedzie karo do Archer avenije in Archer do mestne meje, kjer izstopite ter vzemite jolietsko ali pa Willow Spring karo do Willow Springsa. Od tu imate samo še en blok hoda do Kegljjevega loga.

Uljudno vabimo prijatelje kakor tudi druge rojake, da nas obiščejo dne 4. julija na našem pikniku. Vsestranska zabava o-beta biti dobra. Torej na svindenje!

Za odbor — J. Vidmar.

Vročina in dele.

Chicago, Ill. — Naj zopet sporočim čitateljem Prosvete kako se imamo na splošno v Sodomu in Gomori — v Chicago. Vročina nas trpinči že teden dni, Slovek pa skoro nima kam v bližini stanovanja, ker stoji hiša pri hiši, vrtov pa je le malo, na katerih bi si Slovek odpočil ob večerih po trudoplačnem delu svoje utrujeno telo. Je sicer parkov tukaj dovolj, pa so oddaljeni, poleg tega pa še zelo natrpani ljudstva ob vročih večerih. K slabemu zraku ob času vročine veliko dodajo avti vseh vrst, ki napolnjujejo ozračje z izpuštilim plinom. Dobro je, da vročina v Chicago ni večna, kajti ob hladnih večerih pa je res lušno pri nas.

Z delom v Chicago gre po starem. V Ciceru, čikaškem znanem predmestju, stoji velika tovarna Western Electric kompanije, ki uposljuje sedaj nad štiriideset tisoč ljudi. Medse so srednje, rajše nizke kot visoke, kar je razumljivo, kajti sedanji sistem izkoriščevanja je pač tak, da se dela in gara za čim največ mogoče nizke plače, producira pa se naj kar največ mogoče, pa če vse vrag vzame. V Chicago so velike svetovno znane kladnice, kjer tudi dela na tisoče delavcev. Tudi tam znajo Sloveka pošteno porabiti.

Poročevalec.

Vesela družba št. 90 SNPJ.

Hackett, Pa. — Nič posebnega nimam poročati, ker je vedno pri starem, novega nič, le "skebi" smo novi. Delamo vsaki dan, zaslužek pa je pičel. Prava prav dobro zaslužimo, le plače ne dobimo, ki nam gre; dobimo le pet odstotkov, 95% pa gre kompaniji. Tako je, da ko pride plačnili dan, se nam zdijo veliki, ako dobimo \$25 ali \$35, življenska potrebine so pa drage, da je joj, kot v vojnem času. Tako je, Janer moj dragi, "skebski kšeft" ne gre, se bomo morali kaj drugega oprijeti. Toda česa? To je vprašanje, ki ga je težko rešiti.

Naše društvo "Rdeči prapor" št. 90 SNPJ je sklenilo, da o-zdravi društveno blaginjo. V ta namen je sklenilo, da priredi veselico dne 29. junija v Slovenskem domu. Pričetek ob 7. zvečer. Vstopnina za člane in članice je \$1. To je letna veselica in udeležiti se je vsi člani in članice. Izvzeti so le bolniki in člani, ki so zavarovani samo za posmrtnino.

Bratje in sestre, na noge torej! Dne 29. junija vsi na društveno veselico. To je naša prva veselica v tem letu. Postrežba bo izvrstna, kajti pripravljeni odbor je pridno na delu, da bo vse pravočasno v redu. Zatorej na veselo svidenje dne 29. junija v Slovenskem narodnem domu!

Frank Pernisek, predsednik.

Ivan Mohar:

OPAZOVANJA

Naša domača toča.

V veletoku novic, ki teče dan in noč skozi naše metropole, je bilo zadnji teden čitati, da je v Nebraski padla tako debela toča, da je zdrobila hrbtnice čredi prašičev, ki so se pasli na polju.

To ni noben rekord za proketo točo, je pa slabo spridevalo za prašiče v Nebraski. Vsaj prašiči bi lahko imeli boljše hrbtnice...

Obletnica.

Zadnje dni je poteklo eno leto, kar so bili trije hrvaški poslanci ubiti v jugoslovanski zbornici.

In baš na dan obletnice je neki poslanec v argentinski zbornici potegnil revolver iz žepa, da bi streljal, toda nekdo drugi ga je udaril po prstih in mu izbil orožje iz roke.

Razume se, da Argentina ni civilizirana dežela...

Telelogija!

Idila o "telikihi", ki jo je spisal in na svetlo dal pisanopoljaki in akademsko izobražen filozof, je pa res masterpiece.

Stavim pet dolarjev — kolikor mi je filozof velikodušno navrgel k plači — da je on edini, ki je zmožen kaj takega. Kdor zna tako "telikovati", je res dokazal, da ni zaman študiral — telelogijo. Kje smo mi, neakademski tepci, od tega!

In tako dalje.

Profesor dr. James H. Snook v Columbusu, O., je ubil dijaka, ki je bila tri leta njegova ljubica. Izpovedal je, da je moral nekaj storiti, da "očuva čast svoje družine". Čast bi bila trpela, če bi se izvedela njegova afera. Čast je v tem slučaju tako velika, da se ne smeš ustaviti pri umoru...

Zajedničarska kri.

Ameriški hrvaški listi se bolj zanimajo za konvencije svojih organizacij kakor slovenski za svoje. Vsi so imeli zapisnikarje na konvenciji H. B. Z. in prinjali so točne zapisnike.

Ce se vsi zapisaniki ne ujema jo — well, kdo se bo brigal za malenkosti velikih dogodkov?

Dobro zdravilo.

Pravijo, da Lindbergh nič več ne leta okrog, odkar se je oženil... Serve him right!

Več rezerviranosti!

Ne, delavska vlada v Angliji ne bo preprečila mraza prihodnjo zimo! Datalni ne bodo rastli na hrastih in iz skale ne bo prišel alijevka! Kadar pride prihodnja ploha, bo deževala na tri voda, ne mleko, in v januarju zapade sneg, ne mana!

Kdor miali, da je MacDonald drugi Mojzes — do pike Mojzes — naj hitro umre!

OBLAČILNA INDUSTRIJA

Tradicija pravi, da pomorščaki iz Massachusettsa, ko so se vračali z lova na "kite ali odhajali na široko morje, so bili prvi odjemalci gotovih oblek. Niso marali niti niso imeli časa čakati na počasno izgotavljanje na mero in so radi plačali vsako ceno za že izgotovljene obleke, pa naj bodo napravljene iz najsurovejšega blaga.

Neki podjetni krojač v New Bedfordu, Mass., je bil baše prvi, ki je napravil izborni kupčijo s prodajo velike zaloge gotovih oblek. Prva tovarna za obleke je bila odprta v New Yorku okoli l. 1831 po nekdanjem newyorškem županu George Updyke. Isti je tudi odprl prodajalnico v New Yorku in razne podružnice na Jugu.

Pomanjkanje strojev je zaskrbelo razvoj te nove panoge krojaške obrti. L. 1850 je bil vpeljan šivalni stroj. Rezalni stroj, ki more rezati 18 plasti blaga naenkrat, je bil vpeljan l. 1870. Sledili so drugi stroji in priprava in krojač starih dobrih časov je bil nadomeščen po tovarniškem delavcu raznih krojaških panog — ta delavec utegne biti šivalec za dolge šive, izdelovalec gumbnih lukenj, prišivalec gumbov, krojač za rokave, za ramena, hlače, prilagovalec, likalec itd., sploh krojaštvo je razdeljeno na vrsto specialnih strok.

Nekoliko ljudi še vedno ima rajši obleke, narejene na mero, ali večina oblek se danes kupi

je gotovo narejenih, tako da industrija gotovih oblek zalaga pretežno večino oblek.

Zvezni trgovinski department je ravnokar obelodanil nekoliko podatkov, iz katerih je razvidno, da produkcija ženskih oblek je l. 1927 narasla za 15,5 odst. čez produkcijo l. 1925. V istem letu je bila produkcija ženskih oblek v Združenih državah cenila na 1500 milijonov dolarjev. Oblačilna industrija je v glavnem omejena na osmoro mest: New York, Chicago, Philadelphia, Cleveland, Boston, St. Louis, Los Angeles in Baltimore. Po poročilih imajo ta mestna 88 odst. skupnega števila podjetij in čez 90 odst. celokupne vrednosti produkcije. Izmed 7558 podjetij za ženska oblačila jih je bilo 5494 v New Yorku, 406 v Illinoisu, 396 v Pennsylvaniji in 277 v Massachusettsu. Na drugi strani podatki kažejo, da l. 1927 manjšo produkcijo (za 1,5 odst. napram 1925) moških in deških oblek. Skupna produkcija se je cenila na 932 milijonov dolarjev. Izmed 3562 podjetij 1785 jih je v New Yorku, 419 v Pennsylvaniji in 330 v Illinoisu.

Produkcija oblačilne industrije je vsebovala 4,470,000 ženskih oblek, čez 60,000,000 deških oblek, skoraj 20,000,000 ženskih sukenj, 7,000,000 bluz, 850,000 srajc itd., tudi 24 milijonov moških oblek, 6,500,000 povrnikov in mnogo milijonov posebnih športnih itd. oblek. — FLIS.

NOVE NOVČANICE

Ze dlje časa se govori o novem papirnatem denarju Združenih držav v manjši obliki kot dosedaj. V zadnjih dneh so razne banke že razstavile v svojih izložnih oknih primere teh novih novčanic, ki pridejo v cirkulacijo (promet) dne 10. julija. Star papirnati denar bo seveda še vedno veljaven. Izmenjava s novim denarjem bo le počasna stvar, čim se stare obrabljene novčance povlačijo iz prometa in mesto njih izda nove novčance.

Prva izdaja manjših novčanic bo vsebovala vse vrste, razun banknot Narodnih bank, in vse denominacije: od \$1 do \$20. Novi listi certifikati in banknote federalnih rezervnih bank v svotah čez \$20 se bodo izdali kasneje.

Nove novčance so izdelane nekoliko drugače nego stare. Vsaka denominacija ima svoj poseben naris, kar odstrani dosedanje zmedenost in boljše obaruje pred ponarejanjem. V splošnem so načrti bolj enostavni.

Obseg novih novčanic je šest in pet šestnajstink tibe napram

2 in 11 šestnajstink. Naris na obratni strani je enak za vse novčance iste denominacije ne glede na vrsto novčance. Tudi nalije je karakteristično za vsako denominacijo in je le toliko različne, da se označuje kake vrste je dotična novčanica. Dosedaj je izdanih pet vrst papirnatga denarja: note Združenih držav, srebrni certifikati, zlati certifikati, federalne rezervne note in note Narodnih bank. Novi narisi veljajo za vse vrste not.

Za nove novčance je bil izbran nov tip papirja. Papir je posledica dolgih eksperimentov in je bolj trpešen napram priganju kot dosedaj. Raba svetlih vlaknen ostane, ali ta svetla vlakna bodo razporedena po vseh novčanicah, dočim so v starih novčanicah bila omenjena na gotove črte.

Ponavljamo: Stare novčance ostanejo v veljavi. Niti ena vrsta se ne povlači iz cirkulacije. Sprememba se bo vršila polagoma, čim stare novčance izginejo polagoma iz cirkulacije. — FLIS.

Vesti iz Jugoslavije

GOSTOVANJU NAŠE OPERE V DALMACIJI

(Izvirno.)
Ljubljana, 4. julija 1929.
Naša opera se je vrnila s svojega gostovanja v Dalmaciji, kjer je privedla v Splitu sedem predstav in v Dubrovniku osem. Ravatelj ljubljanske opere, ki vodi ta naš visoki glasbeni zavod že par sezon, z vsem uspehom, dirigent Mirko Polić pripoveduje svoje vtise z gostovanja:
"Naš tretji pohod v Dalmacijo nas je preprčil o tem, kako popularna in priljubljena je v onih krajih naša opera. Naše vsakoletno gostovanje je postalo za ona mesta že nekaj samoposedi umevnega, nekaj tradicionalnega in danes razumem obhajevanje vseh tamošnjih krogov, ko se lani iz raznih virov ni moglo realizirati. Zanimivo je pri tem zagotavljanje odločujočih in neodločujočih činiteljev, da žele (kljub razlikam v jeziku) je naše posete, ker so se preprčili, da smo resni, solidni, in interesantni v našem reportarju in njega izvedbi. Lepšega in večjega priznanja si pač ne moremo šetiti.
In v Splitu in Dubrovniku zares žele in potrebujejo opero. Najbolji dokaz za to je dejstvo, da so kljub relativno visokim vstopninam razprodali v Splitu vseh prvotno napovedanih šest predstav v petih urah. Bilo je ranjenecov, strganih oblek, prišlo je do prerakanja in pretepanja, tako da je morala intervenirati policija. A njih gledalščice ima prostora za skoraj 1400 oseb. Prav tako je bila v najkrajšem času razgrajena tudi sedma predstava. Več jih nismo mogli vprijeti, ker radi obveznosti v Dubrovniku nismo mogli ostati v Splitu preko 17. maja. Da nismo morali hiteti zaradi dolžnosti v Ljubljano, bi na povratku lahko v Splitu ali Sibeniku vprijeti še marsikatero predstavo, kljub tropični vročini, ki je zdaj zavlada v Dalmaciji.
Prav tako je bilo v Dubrovniku. Mesto napovedanih šest predstav smo bili primorani vprijeti osem. In vse so bile razprodane. "Traviata" celo dvakrat zaporedoma.
Če bi vedeli s kakim navdušenjem, s kako ljubeznijo se loteva naš ansambel dela, kadar vidi pred seboj polno dvorano sicer strogega ali za dobro izvedbo nad vse hvaležnega občinstva! Okus tega občinstva je sicer za naše pojme nekoliko zastarel, konservativen; najbolj se ogreva za starejšo, melodiozno romantično opero. Pa katera publika se ne navdušuje najbolj za Verdija, Rossinija, Puccinija? Toda resnici na ljubo moramo priznati, da je z istim razumevanjem in vsakokrat večjim navdušenjem kot v Ljubljani sprejela zopet (že tretjič) "Borisa Godunova", pa Straussovo "Salomo" in čisto po pravici tudi Montemazzijev "Ljubzen treh kraljev". Zelo mi ugađa, da so v Dubrovniku z navdušenjem sprejeli Smetanovega "Daliborja" ter da so mnogi želeli njegovo ponovitev."
Niso pa ugađale nekaterim "Oranžje" (Zaljubljen v tri oranže — opera ruskega modernega komponista Prokofjeva) radi modernosti. Frapirala jih je grotesknost tega dela. Krog te opere se je vnela v Splitu celo časopisna polemika, ki je marsikatero pojme razčistila. Ta opera je bila torej za tamošnje glasbene kroge vendarle zanimiva in nujna v razvoju. Ravatelj Polić pravi, da pomeni ta opera s svojo polemiko novo ero v glasbenem življenju tega mesta. To da je dovolj. Klasične melodične opere pa je Dalmacija sprejela z navdušenjem.
"Odtod izvira prisrčen sprejem in stalni uspeh naše opere v Dalmaciji. Naš ansambel je tam pač tako močno akreditiran, da ne od prvih sezon, da ga nihče več ne more izpodrinuti. Od njega je odvisno, da si z vsaj enim delom zasigura stalno torišče izven svoje Ljubljane ter da tako sčasoma odpre slovenski umetnostni pot na morje in svet."
Tako se izjavlja ravatelj naš

IZ PRIMORJA

Med Trstom in Gorico. Severnoameriške Zdržene države določajo tako nizko kvoto za priseljivanje iz Italije, da je izseljevanje tjakaj skoro popolnoma izostalo. Večina izseljencev iz Italije gre zato po drugi poti: preko morja se izseljuje večidel v Argentino in Brazilijo, na evropskem kontinentu pa v Francijo. To velja tudi za naše ljudi na Primorskem, ki doma ne morejo dobiti zaslužka. Veliko se jih je izselilo na Francosko, kjer delajo v rudnikih in raznih industrijskih podjetjih, precejšnje število pa se jih nahaja tudi v Južni Ameriki, zlasti pa v Argentini, kjer jih štejejo skoraj 20.000. Ti slovenski izseljenci imajo poleg svojih podpornih in prosvetnih organizacij tudi svoj "Slovenski Tednik" in so si ustanovili v Buenos Airesu tudi močno sportno organizacijo pod imenom "Trst". Druga podjetojnost te organizacije se kaže v tem, da je osem njenih članov 19. maja odrinilo na pot iz Buenos Airesa v New York, ki jo hočejo preromati peš.
S stabilizacijo lire je rimaka vlada uvedla srebrni lirski drob, obenem pa tudi odredila, da se do 30. junija t. l. vzamejo iz prometa bankovci po 5 in 10 lir. Finančno ministrstvo je sedaj izdalo odlok, da morajo banke in vse države blagajne sprejemati te bankovce do 1. decembra t. l.; po tem roku pa ta denar popolnoma izgubi veljavo.
V triški škofiji pada število duhovništva. Leta 1918. je imela ta škofija še 282 duhovnikov. V povojnih letih se je precejšnje število duhovnikov izselilo, nekaj jih je pomrlo (87), a novo posvečenih jih je bilo samo 24, z letosnjimi 5 pa 29. Danes manjka okoli 120 duhovnikov.
Pri sv. Antonu Novem v Trstu je odstopil dosedanj župnik Vattovaz, ki pojde za profesorja na bogoslovsko semenišče v Gorici, za župnika pri sv. Antonu Novem pa je imenovan dosedanj župnik v Bujah, Tričan Giovanni Grego. Star je 27 let.
V triški bolnici je umrla Karolina Vida, hotelirka pri "Zlatem jenu" v Gorici. Podvrgla se je operaciji, katere zaradi oslabelosti srca ni prenesla. Truplo so prepeljali v Gorico, kjer se je vršil pogreb ob veliki udeležbi občinstva iz mesta in okolice.
V Gorici je s 1. junijem pričel ordinirati nov zdravnik, rojak iz Brd, dr. Ljotz Simoniti.
Na Krasu se je v zadnjem času precej podražila živina in je zato tudi cena mesu znatno poskočila. Tako n. pr. v Sežani stane kilogram govedine 8 lir (24 Din.). V Divači, Tomaju in drugih vaseh so cene nekoliko nižje, toda tudi le za malenkost.
Pred kratkim so začeli napeljavati elektriko po nekaterih kraških vaseh. Tako dobe elektriko razsvetljavo Lokve, Naklo, Rodik in Divača. Kdaj se mreža električne razsvetljave raztegne na vse ostali Kras, ni znano, dasiravno se je zlasti pod zadnjimi volitvami obetalo, da se to izvrši v najkrajšem času.
Koliko avtomobilov teče po svetu. Mednarodna trgovska zbornica je objavila novo statistiko, ki pravi, da je po vsem svetu kakih 30 milijonov avtomobilov v prometu. Na prvem mestu stoji seveda Zdržene države s 23 milijoni 251.674 avtomobilov. Sledijo: Anglija (1.617.732 avtov), Francoska (1 milijon 208.347), Kanada (957.108), Nemčija (707.969), Avstralija (507.704), Argentina (268.047), Italija (233.149), Španija (194.200), Nova Zelandija (169.286), Švedska (144.862), Belgija (139.000), Brazilija (136.800), Južnoafriška Unija (133.200), Holandska (119.000), Danaka (103.000), Švicarska (85.974), Japonska (72.265), Mehika (57.687), Rusija (25.833), Čile (25.432), Kitajska (21.506), Turška 7 tisoč 400. Še manj avtomobilov štejejo Litva, Bolgarska, Estonika in Letaka. Največje cestno omrežje imajo Zdržene države (4.800.000 km), Rusija (688.416 km), Kanada (687.400 km), Avstralija (576.000 km), Anglija (320.000 kilometrov.)

POROČILA GLAVNIH ODBORNIKOV

(Nadaljevanje s 2. strani.)

In the last few years a movement was undertaken to liberize our policy with reference to admission of members who are now prohibited by certain sections of the by-laws as persons employed in hazardous occupations as shot firers in the mines, or employed in powder factories; or who are members of the police force or court bailiffs so that such persons can be admitted into our Society as social members. But in my opinion it is a wiser policy to have active rather than social members, therefore, for this group of persons I would recommend that our Society issue a one hundred dollar life policy which because of the hazardous risk should be sold at a higher rate than ordinary life insurance, thus the Society being fully compensated for the greater risks that it shall assume.
Our Society should do something to encourage the cultivation of the thrift habit among our members. Our Society should do something to give sound advice to our investing members. We may meet this problem by several methods. One is that our editorial staff be instructed to contribute articles encouraging and fostering the organization of building and loan associations among our members, and to help the extending of the influence of the existing associations. Another method is to engage directly or indirectly into the banking business.
As you are well aware of the fact that one of the greatest contributions to the advancement of civilization shall be the Chicago World's Fair Celebration in 1933. Our Society should go on record supporting this worthy project. We should endeavor at every opportunity to spread propaganda of the Slovenes among other races of the world. At this fair there will be millions of visitors coming from all parts of the world and it certainly would be a great achievement if the Slovene National Benefit Society can directly participate in this fair, by obtaining some concession at this fair where the Slovene National Benefit Society could exhibit the progress of the American Slovenes from their first American settler to our present day. Not only that but the Convention should ask every subordinate lodge as well as every delegate and brother and sister of our Society to enroll in the Slovene Section of the Yugoslav World's Fair Legion.
Salaries of our full time employed Supreme Officers should be commensurate with American standards of living. With high rents and with increasing costs of living the salaries of our Supreme Officers should be adjusted to meet these exigencies. With increasing membership the unit cost of administration is decreased so that an increase in salaries will not add another burden of costs to our whole membership as a net gain in membership absorbs this increase in salaries. High wages have a tendency to increase human efficiency and the output of labor which are factors which produce lower unit cost of administration on the basis of the individual member.
The S.N.P.J. has grown to a stage where an intermediary body is essential between the Supreme Board and the subordinate lodges such as district or city central body in order to bear the best fruits of fraternity to our members. The Convention should make some provisions for this type of an organization, their functions, purposes, method of creation and management and representation in the future Conventions of the S.N.P.J.
In my report to the 8th Regular Convention I stated "And let us not forget the youth. We should organize an independent monthly magazine which should be entirely edited in the American language, and independent American-speaking subordinate lodges; for our American-speaking members—for the purpose to advance our principles and to guide them in their careers, so that they remain or become honest, sincere, and worthy citizens of this country." Although not one delegate seconded all these suggestions contained in this paragraph at our last Convention, we have experienced that during the past three years the youths on their own initiative began a movement of segregation of American-speaking members into American-speaking lodges and from the fruits of their labors have been created fifty active American-speaking subordinate lodges. It is the duty of our Society to encourage, foster and develop this movement among the American Slovene youths.
A Conference held by the representatives of these lodges every year or bi-annually would go a long way to instill in their hearts a more loyal spirit to our noble fraternity as well as to create a better sense of responsibility within their souls.
An eight page American-edited weekly for the American-speaking members is necessary to develop in them a sense of responsibility, duty, leadership, loyalty, their own characteristics and their own philosophy of life. Immigration to America is stopped. We must depend for the expansion of our Society with a larger membership by exploiting this fruitful field. Prosveta, as a daily was necessary to spread the mission and gospel of the Slovene National Benefit Society among the Slovenes in America. Whatever Prosveta as a daily did for the S.N.P.J. among the Slovenes in America an American edited weekly will do likewise among the American born Slovenes. An American edited organ is no more a movement of segregation than are the organization of American-speaking subordinate lodges. It has been the experience of our Society that American-speaking subordinate lodges are very profitable and which will insure the perpetuity of the S.N.P.J. History will reveal the story that an American edited organ will be the most profitable of all of our projects as it will create a true fraternal spirit among our American-speaking as well as Slovene speaking members. It will foster a spirit of better understanding between these two growths. It will cultivate a spirit of responsibility, of duty as the American-speaking members will have a greater pride in such an organ than in one which is published in two or more languages. An American edited organ will create a spirit of competition between the American edited organ and Prosveta, thus the standard of journalism in both publications will materially improve as a result of this competition between them. This is the only plan which will give the maximum of benefits to our members at the minimum costs.
The Convention should pass a resolution that at the close of each fiscal year the surplus profits which are now credited to our printers should be transferred to the educational fund. The profits of the printers are mainly derived from the printing of our publications and such funds which are not needed by the printers should be returned to the source which produced them and that is the educational fund.
Our Society should encourage educational activities especially among the flower of manhood and womanhood—the youths—as the future belongs to them. A speakers bureau should be established. An available list of speakers should be kept and sent to our subordinate lodges from which list the lodges can select their speakers to make addresses on important current problems of interest to our members. Debating should be encouraged among the subordinate lodges and our Society can foster a spirit of interest for this type of amusement by offering prizes annually to the winners in the debating contests. Our Society should gather short plays and dramas for presentation on our subordinate lodge stage which may be sold at cost to the interested subordinate lodges or members.

Human happiness is the problem of human life. It is the moral duty of each one of us to make life happier for our fellow beings. You are the most powerful body in our Society at the present time and within your grasp is the power to make life better or worse for our membership. In your deliberations you must not be guided by selfish motives but purely by what is for the best interest and welfare of our Society. Men, being rational human beings often disagree as what are the best means to relieve the sufferings of humanity. I have endeavored in this report to stress the major problems affecting the interests of our members as a whole. With this report my duty ends and your labors and your responsibilities of solving the problem of human happiness begins, and I hope and wish that your efforts and labors will be well rewarded by an effective and constructive program of achievement which shall shine like the stars during a clear night, in the glorious history of our Society.

Richard J. Zavertnik, Supreme Supervisor—
term expired June 30, 1926.

A. P. Čehov:

INFORMACIJE

Bilo je polno. Veleposelnik Voldirev, visok, krepak mož ostrižene glave in izbuljenih oči, je s seboj suknjo, si obrišal s svilnim robcem čelo in stopil plaho v pisarno. Tam so škripala peresa.
— Kje bi mogel dobiti informacijo? — Je vprašal slugo, ki je prinesel iz pisarne podatek s čajnimi skodelicami. — Tu nekje moram povprašati in dobiti prepašne listine.
— Tamle pri oknu sedi gospod, ki se ukvarja s takimi rečmi, — je dejal sluga in pokazal s podstavkom na zadnje okno.
Voldirev se je odkašljal in stopil k oknu. Tam za zeleno mizo polno madežev je sedel mlad mož s štirimi kodri na glavi, s dolgim, bradavičastim nosom, v okuljenem suknju. Tlačil je s nosom v aktih in pisal. Po desni strani nosu se mu je izprehajala muha in čisto je iztegnil spodnjo ustnico, da je pilnil na nos.
— Ali bi mogel tu ... pri vas — dobiti informacijo o moji zadevi? — ga je nagovoril Voldirev. — Jaz sem Voldirev ... in potreboval bi še prepašne listine, sestavljene 2. marca.
Uradnik je pomolil pero v črnilnico in pogledal, če se ga ni morda prišla nesnaga. Vi-deč, da je pero čisto, je začel počasi čerkati po papirju. Ustni-co je iztegnil, toda pihati mu ni bilo več treba, kajti muha se je bila preselila na njeno uho.
— Ali bi mogel dobiti pri vas informacijo? — je ponovil Voldirev. — Sem Voldirev, veleposelnik.
— Ivan Aleksejič! — je zakričal uradnik v srak, kakor da Voldireva sploh ni opazil. — Povej trgovcu Jaliku, kadar pride, naj da prepaš svojega dovoljenja potrditi na poljeji. Šaj sem mu že stokrat povedal, da drugače ne gre.
— Jaz bi rad dobil informacijo o moji tožbi soper dediču kneginje Gugulnove — je zamrmral Voldirev. — Proces je znan. Lepo vas prosim, uredite mojo zadevo.
Ne da bi se ozri na Voldira, je uradnik ujel muho na ustih, odčepnil ji je noge in jo vrzel na tla. Veleposelnik je zakakljal in se na glas useknil v rdečo ruto. Pa tudi to ni pomagalo. Njega sploh niso hoteli poslušati. Nekaj minut je bilo vse tiho. Voldirev je potegnil iz zepa papirnat rubelj in ga položil pred uradnika na odprto knjigo. Uradnik je namršil čelo, potegnil je k sebi knjigo in jo skrbno zaprl.
— Samo kratko informacijo ... Rad bi vedel, kako morejo dediči kneginje Gugulnove. — Ali vas smem za hip nadlegovati?
Toda uradnik, ves zatopljen v svoje misli, je vstal, in šel po nekaj v omaro. Spotoma si je praskal komolec. Kmalu se je vrnil k svoji mizi in se znova zagledal v knjigo: na nji je ležal drugi rubelj.
— Samo za hip bi vas nadlegoval. Potrebujem informacijo, samo ...
Uradnik ni ališal. Začel je nekaj prepisovati.
Voldirev se je obupano oziral po pisarni, kjer so na vso moč škripala peresa.
— Pišejo! — je pomislil in vzdihnil. — Pišejo, vsi jih vzemi!
Odšel je od mize in se ustavil zredi sobe. Sluga, ki je znova prinesel čaj, je nedvomno opazil njegov ksilni obraz. Zato je stopil k njemu in ga tiho vprašal:
— No, ste kaj zvedeli?

— Zvedel sem, toda govoriti nočejo s menoj.
— Dajte mu tri rublje.
— Dva sem mu je dal.
— Dajte mu še tri.
Voldirev se je vrnil k mizi in položil na odprto knjigo bankovec za tri rublje. Uradnik je znova potegnil knjigo k sebi in začel listati po nji. In naenkrat se je na viden nehoti ozrl na Voldireva. Nos mu je zardel in obraz se mu je rategnil v zadovoljen smehljaj:
— Ah, kaj bi radi? — je vprašal.
— Potreboval bi informacijo o moji tožbi ... Sem Voldirev, veleposelnik.
— Zelo me vesel! O procesu s Gugulnovo? Z veseljem vam postrežem. Torej kaj izvolite zapovedati.
Voldirev mu je pojasnil svojo željo.
Uradnik je mahoma oživel, kakor da ima za petami vihar. Dajal je informacijo, narodil je, naj takoj napravijo prepis, ponudil je stranski stol — vse je šlo kakor po maslu. Začel je kramljati celo o vremenu in vprašal je Voldireva, kako kaže letina. In ko je Voldirev odhajal, ga je spremlil po stopnicah, smehljaj se mu je in videti je bilo, da je vsak hip pripravljen pasti pred njim na kolena. Voldirev se ni počutil nič kaj dobro in sledeč nekemu notranjemu glasu je potegnil iz zepa še en rubelj in ga dal uradniku. Uradnik je rubelj hitro spravljal, klanjal se je in smehljaj venomer.
— Eh, ljudje! — je dejal veleposelnik. Stopil je na ulico, obstal je in si obrišal čelo s robcem.

RAZNE VESTI

Stavka ometalev v Indiana-polisu.
Indianapolis, Ind. — Organizirani ometalev v tem mestu so na stavki, ker so podjetniki zavrnili njih zahtevo za pet dni dela v tednu. Izgledi za izvoznostje stavke so dobri, ker jih v njih boju podpirajo stavbni delavci.
Otrok umri radi opeklin.
Chicago. — Petletna Suzanne Marks je v nedeljo umrla v okrajni bolnici radi opeklin, katere je dobila prejšnji dan na dvorišču svojega doma, 5541 Shields ave., ko se je z drugimi otroci igrala okrog ognja in se ji je pri tem vnela obleka.
Samomor s plinom.
Chicago. — Florence Archer, stara 38 let, je bila v nedeljo najdena mrtva v svojem stanovanju, 918 Clinton ave. Zadušila se je s plinom. Vrok samomoru je bila dolgotrajna bolezen.
Zaplomba alkohola.
Chicago. — Prohibični agentje so v petek navallili v točilnico "mehkih" pijač na 181 N. Clark st. in zaplenili veliko množino prepovedane pijače. Clarence Lawrence, lastnik pivnice, je bil aretiran.
Suhaški moriler izpuščen.
International Falls, Minn. — Emmet White, federalni prohibičnik, ki je ustrelil Johna Virkula v njegovem avtu dne 8. junija v bližini kanadske meje, je bil 24. t. m. izpuščen iz zapore proti kavčiji \$5000.
Avtomobilska nesreča.
Logan, W. Va. — Štirje člani družine John J. Logana so se v nedeljo ubili, ko je avto, v katerem so se vozili proti svojem domu podri lezno cestno ograjo in padel v globino 50 čevljev.

